

Zc
6668

x
1711

XV, 88.

4438.

4301

IV. 438
ORATIO

DE VITA IACOBI

BIMILICHII MEDICÆ

ARTIS DOCTORIS

ac Professoris in hac Academia

fideliſſimi, viri optimi &

integerrimi.

RECITATA CVM DE

CERNERETVR TITVLVS

Magiſterij aliquot honeſtis & doctis

viris XIII. Cal. Mar.

1562.

PRODECANO M. EVSE

bio Memio.

Addita eſt

QVÆSTIO DE NE

ceſſitate nouæ obedientiæ, ſeu

bonorum operum.

VVITEBERGÆ excudebant Hæredes

Georgij Rhau Anno 1562.

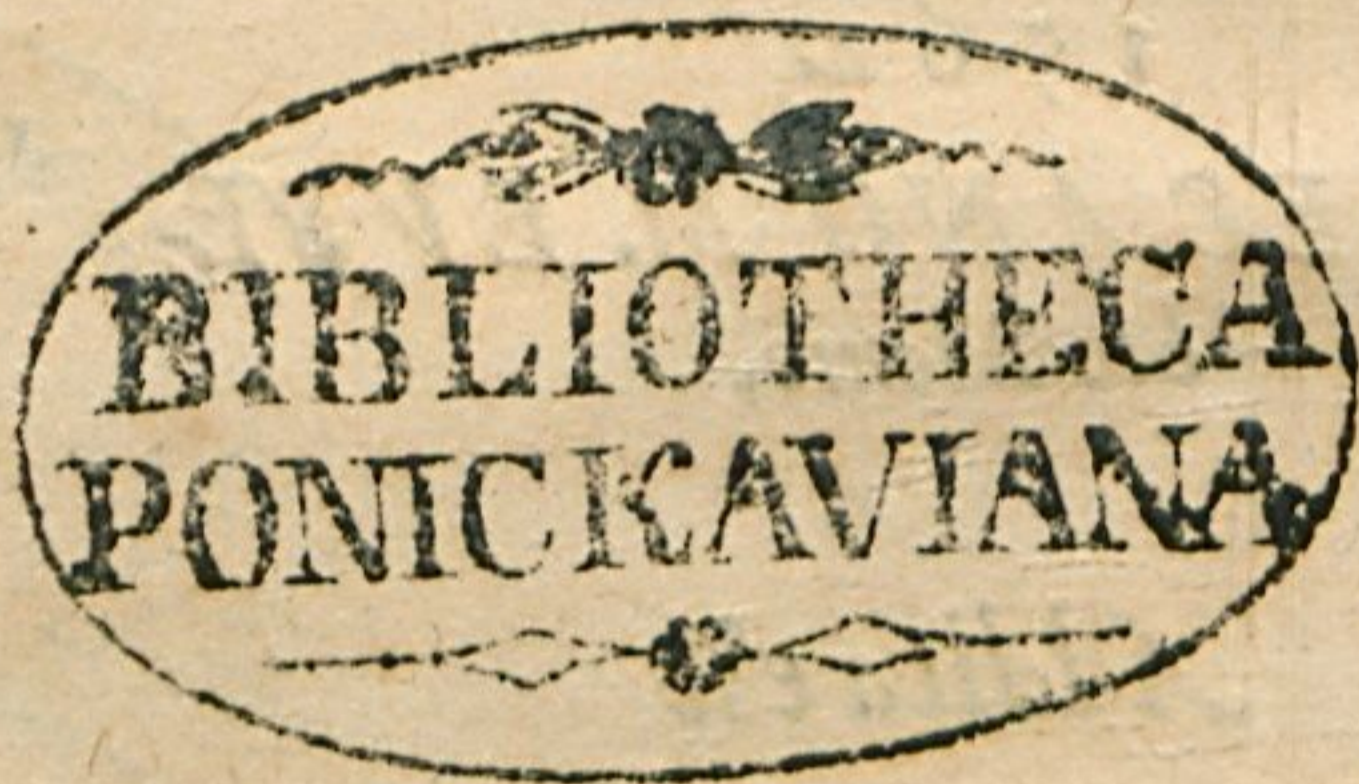
Clariss. viro D. Adm.

anno Albumo 1710

1602. Abſias Dr N

ORATIO.

N **T F A T A L E S**
periodi regnorum mundi
di atq; Ecclesiae, & ipsi
rerum in orbe Christiano
ano iam commotarum
quasi fluctus, admonent me de vaticinijs
traditis voce Christi & Apostolorum,
quibus praedictum est vtrunq;
& quod Ecclesiam horribiles ac te-
trae religionum confusiones, atq; Im-
periorum inter se barbaricae collisio-
nes, ceu procellae quassaturae sint, &
tamen mansurus sit coetus aliquis ele-
ctorum, qui Deum recte agnoscent,
inuocabunt, ac celebrabunt in agnitione
et fiducia filij Iesu Christi Mediatoris,
vsq; ad laetam & gloriosam resuscita-
tionem piorum, Etsi erit coetus exi-
guus, dispersus, abiectus, deformis,
sine imperio, sine defensione et opibus,

Et impie ac profanæ multitudinis potentia oppressus.

Compleuit tyrannis Pontificum Romanorum fatalem periodum annorum quingentorum. Hanc superstitiones Et Idolatriæ crudelitate Et sceleribus constituerunt ac retinuerunt, tantisper donec duravit. Nunc luce doctrinæ cælestis velut fulmine percussa ruit, Et frustra fatiscentem undiq; ac dilabentem fulciunt satellites Pontificum nova suppliciorum atrocitate Et severitia. Nec dubium est, hos, si consilijs Et viribus proprijs nihil profecerint, vbi frustra tentarint omnia, vel Acheronta moturos esse, vt sese conseruent. Sed discutiet lux veritatis tenebras, fulguris impetus potentiam, quantacunq; comparata fuerit. Euerti enim Et quasi conflagrare necesse est regnum tenebrarum, hoc nouo repurgatæ doctrinæ incendio. Necesse est

est Zyzania, quæ succreuerunt, & doctrinam veram atq; cultus suffocauerunt, exuri, vt refulgens ex ea flamma splendor, ante finem rerum diffundatur in omnes orbis Christiani angulos, & omnibus gentibus prius innotescat. Idcirco quicquid illi pro regno tenebrarum cuderint aut struxerint, in neruum erumpet & pessum ibit.

Inijt autem cum Luthero noua periodus, et postrema inter illas, quas exprimit dictum Helie Prophetæ, sex millibus annorum bifariam distinctis quasi in ipsis articulis, in periodos duodecim. Hæc reddidit nobis, immenso & inenarrabili Dei beneficio, & opera præceptorum nostrorum hanc, de qua dixi lucem doctrinæ cœlestis, & omnium disciplinarum. Sed quàm exiguo tempore concessa fuit nobis facultas hac tranquillè fruendi? Quàm momentanea fuit fœlicitas

tas tanta? Quantas cito non necessa-
ria et petulanter mota certamina Ec-
clesiarum diuulsarum perturbatio-
nes, odiorum incendia, voluntatum
distractiones pepererunt? Quanta la-
bes inflicta est Doctrinae magno la-
bore ex intricatissimis labyrinthis
eruta atq; evoluta, magnoq; periculo
adferta atq; defensa? Quanta pate-
facta est fenestra malis ingenijs ad om-
ne petulantiae genus? Deniq; in quam
rabiem plurimos adegit vulgi applau-
sus? Tyrannis Pontificia in Monar-
chiam conuersa est, quae cum sit infinita
Tyrannis, seruitutem adduxit multo
intolerabiliorem priore, in qua licet
cuiq; quod libet: & audet quisq;, quod
in mentem venit: Proscinduntur
clamoribus, ac penè iugulantur boni
ἄλλοι ὄντοι ἐν σφηκίοις: Mali trannicè
regnant, & inter se colludentes foede-
ra faciunt, qualia mulier faciebat cum
Simia: μή τύπην, μήτε τυπῆσαι, μήτε

δακνερ, μήδε δακνέοθα. Deniq; inflectū-
untur opiniones, & proyiciuntur veræ
sententiæ ad aliorum arbitria. Exci-
dimus ergò penè ex illa fœlicitate, quã
latissima initia quasi renascentis Ec-
clesiæ his terris vix ostenderunt, &
τυράννης ὑβρηρ φεύγοντες εἰς δῆμους ἀκολάστους
ὑβρηρ ἐμπέσομεν, ὅς ὠθέει ἐμπεσῶν τὰ
πρήγματα ἀνεύ υἱὸς χαμαρζῶ ποταμῶ
ἱκελθ. Adeò nihil est in rebus huma-
nis firmum aut stabile. Quàm nunq̃
illæ intra mediocritatis terminos diu
se se continent, sed à medio exorbitan-
tes leuibus occasionibus subitò in al-
terutrum extremorum per præceps
ruunt, suæ imbecillitatis fato, & dia-
boli furoribus impulsæ. Nam vt Im-
peria à iustitia & moderatione in Ty-
rannidem degenerant: ita Religiones
à norma pietatis diuinitus præscripta,
vel in superstitionem efferuntur, vel
recidunt in prophanitatem.

Superstitiones seculi superioris

A 4

vide.

viderunt ij, quorum ætas grandior est.
Nos iuniores ab his, quales fuerint,
accepimus. Sed quæ illis depulsis suc-
cesserit prophanitas, cernimus vtriq̃.
Hæc cum indies crescat, & simul au-
geatur atq̃ confirmetur licentia quid-
uis fingendi faciendiq̃, periculum
est, ne lux doctrinæ, quæ videtur ful-
guris instar momentaneo vibratu nos
perstrinxisse, profligata disputatio-
num partim perplexitate, partim pro-
phanitate, deserat nos, ac migret aliõ,
& intereat simul pietas, extincta E-
picurea securitate, quam disciplinæ la-
xatio peperit, & pernitiõe contenti-
ones docentium in Ecclesia alunt. Ut
enim nunc sese dant res, metuo adesse
initia ruinæ venturæ in Ecclesiam
sub extremam mundi delirantis sene-
ctam, sicut præmonuit filius Dei, cum
inquit: Surgent Pseudochristi &
Pseudoprophetæ, & decipient mul-
tos.

tos. Item, Facient signa et prodigia, ut
si fieri possit, seducantur etiam electi.
Item, Putas quòd veniens filius Dei
inueniet fidem? His dictis cum signis
ficetur vtrumq;, & quòd exorituræ
sint in Ecclesia Idolatriæ, quibus ob-
ruentur vera doctrina, & veri cultus
Dei, efficieturq; Ecclesiæ vastitas, &
quòd reliquus futurus sit cœtus aliquis
Deum rectè colentium: precemur ar-
dentibus votis filium Dei, vt in hoc
cœtu nos esse velit, & semper colligat
sibi in his regionibus æternam Eccle-
siam, Nec propter ingratitude
magnæ multitudinis lucem doctrinæ
sinat extinguere.

Nititur salus Ecclesiæ funda-
mento Christi & Apostolorum rectè
intellecto. Ita ornamentum est ingens
Ecclesiæ Philosophia, cum rectè, eru-
ditè, sobriè & moderatè traditur. Et
vt in euerfione veræ doctrinæ consi-

A 5   stit

Stit interitus Ecclesiarum, ita pestis
est atq; corruptela iudiciorum, quæ &
Ecclesiæ plurimum nocet, cum pro
philosophia instillatur animis confusio
opinionum verarum & falsarum, &
accesitur studium absurda defenden-
di verborum præstigijs, sicut reperi-
untur quos delectat Epicureos furores
aut Stoica deliramenta, aut alias por-
tentosas opiniones tueri. Talis consue-
tudo parit Sycophantas, artium &
Ecclesiæ conturbatores, quos vt ar-
ceat Deus ab his nostris alueolis pro-
cul, seriò & ardentè precemur.

In harum autem rerum cogita-
tione quoties dissimilitudinem tempo-
rum confero, deploro calamitates no-
stras. Quantò beatiore nobis fuerunt,
non hi tantum, qui doctrinas nobis re-
stituerunt, sed illi quoq;, quibus con-
cessum fuit illius verè aurei seculi fæli-
citate frui, quo acri & indefesso stu-
dio

dio reuocatæ sunt atq; expolitæ do-
ctrinæ, quæ situ squaloreq; perierant.
Nos econuersò quantò sumus illis in-
feliciores, qui ad ea sumus seruati tem-
pora, quibus spectare cogimur, vt dis-
ciplinæ velut ab hostili barbarie maio-
rum industria vindicatæ ac receptæ,
& in integrum restitutæ, vel petulan-
ter & impunè dilacerentur atq; con-
uellantur, Vel noua barbarie, quæ, vt
prouerbio dicitur, Illyrica illuue fœ-
dior est, conspurcentur & inquinen-
tur. Has pestes cùm Dei beneficio
hactenus nostra Schola nondum sen-
serit, etsi foris est grauius impetita,
demus operam, vt quoad eius fieri po-
terit, procul eas ab his alueolis repel-
lamus, coniuncti studijs, operis, offi-
cijs, & beneuolentia mutua, ne ex
dissidijs domesticis accidat nobis,
quod apibus intra alueolos fumo distur-
batis. Et id quidem veræ gratitu-
tudinis,

tudinis, quam Deo & maioribus nostris debemus, est pars non minima, de qua nos & hic dies commonefacit, qui medius est inter duos illos, quorum præcedens decimus sextus Philippum genuit, sequens decimus octavus Lutherum sustulit.

Pertinet verò ad gratitudinem etiam celebratio illorum, per quos divinitus studia literarum excitata sunt. Quare cum aliàs de alijs viris præstantibus hoc in loco verba facta sint, qui susceptæ confectæq; emendationis doctrinæ in hac Academia autores fuerunt atq; principes, et restet inter cæteros IACOBVS MILICHIVS, hunc multis de causis de legi præcipuè, de quo nunc dicerem. Fuit enim inter illos viros neutiquàm minimus, qui doctrinæ fama, eruditæ scriptis, omni virtutum genere, huius Scholæ celebritatem auxerunt, & ex-
tant

tant eius præclara in hanc Academi-
am merita, cuius emolumenta publica
ea prudentia, fide atq; diligentia cura-
uit atq; prouexit, vt qui maximè. Me
verò priuatim semper vt filium dile-
xit, & quibus potuit officijs studiosè
iuuit, atq; promouit, præterq̃ quòd
præceptorem etiam in arte Medica, et
ducem atq; monstratorem eum habui.
Quare debere me ei vicissim aliquam
gratitudinis significationem agnosco,
& vobis, qui viuum coluistis, mor-
tuum sæpe desiderastis, breuem com-
memorationem de meritis ipsius non
ingratam fore confido.

Natus est Iacobus Milichius
parentibus honestissimis in Friberga
Brisaica, nono Calendas Februarij,
prima noctis hora, anno à nato Chri-
sto millesimo quingentesimo primo,
quo tempore Saturnus, Iuppiter, Ve-
nus & Mercurius nascentem excepe-
runt

runt triquetris & sextilibus radijs ex
dodecatemorijs Geminorum, Aquarij
& Arietis. Quorum cum vim esse pe-
culiarem & mirificam in formandis
excellentibus ingenijs, longo usu de-
prehensum sit, inde, quod præcipuos
quos habuit orbis terrarum viros do-
ctos, tali aliquo syderum positu, in lu-
cem editos esse obseruatum est: con-
sentaneum est ad eam ingenij magni-
tudinem ac præstantiam, quæ in eo fu-
it, harum stellarum lumen plurimum
contulisse, adfulsione conuenienti in
naturam quam à parentibus accepit
optimam, oportune impressum.

Pater præcipuum eius vrbis ma-
gistratum gessit, qui postea in filium
nostri Iacobi fratrem, quasi hæredita-
rio iure translatus est, Et antecelluit
opinionem sapientiæ, laude iustitiæ atq;
integritatis, & autoritate. Is cum in
filio Iacobo perspexisset indolem ido-
neam

neam ad literas, & discendi cupidam,
Studijs eum destinavit, et erudiri pri-
mum curavit in Academia patria, quæ
tunc præ cæteris claruit, adducta sci-
licet in admirationem ac celebritatem
ab ijs viris, quos Germania illo tem-
pore habuit summos. Ibi Erasmo
Roterodamo, Ulrico Zasio, Conra-
do Heresbachio, Henrico Glareano,
Nicolao Gerbelio, Bedroto, Philip-
po Egentino, & plurimis alijs famili-
aris & carus fuit. De Erasmi pri-
vata et domestica consuetudine ac ser-
monibus multa narrare solebat cum
magna voluptate: Quomodo diurnas
operas partiri, et vt matutino tempo-
re rebus serijs vacare commodius pos-
set, veterum more tardius prandere,
Inde vel amicis sese dedere, vel obam-
bulare, & inter obambulandum vel
colloquijs suauibus se inuitare ad hila-
ritatem, atq; oblectare, vel ea recita-
re

re solitus sit, quæ ex ore eius excepta,
postea familiarium Colloquiorum titu-
lo prodierunt. Cùm censuras referret,
quas Erasmus in efflorescentia sub id
tempus ingenia Germaniæ suo more,
& pro ea qua valuit autoritate libe-
rius agere consueverat, aiebat, illum
de Philippo adolescente adfirmasse;
Quòd in quamcunq; artem nervos in-
genij intensus esset, in ea omnes
summos artifices esset superaturus.
Hac voce Erasmi aiebat se incensum
fuisse ingenti cupiditate Philippi vi-
sendi.

Postea cùm Erasmus Friberga
discessisset Basileam, ipse de patris
sententia se contulit in Academiam
Viennensem, in qua magis quàm ali-
bi tunc floruerunt eruditioris Philoso-
phiæ studia, & præ cæteris Physica
& Mathematica, cùm reliquæ Scho-
læ adhuc occupatæ essent magna ex
parte

parte barbarico cœno doctrinæ scho-
lasticæ. Mathematicas artes Acade-
mia Viennensis diligentia præcipua
excoluit atq; illustravit, & prima so-
laq; reliquæ Germaniæ impertiuit, au-
toribus Georgio Purbachio et Iohan-
ne de Monte Regio. Inde cùm postea
ceu coloniæ Mathematicæ deductæ es-
sent in Academias cæteras, paulatim
alibi quoq; propagatæ sunt. In hanc
nostram Academiam primi disciplinas
illas inuexerunt Volmarus & Mili-
chius, quas cū adolescentes cupidissi-
mè amplecterentur, & vrgerent ac
persequerentur certatim magno &
alacri studio, inuitati scilicet certitu-
dine doctrinæ, & euidenti vtilitate,
& præcipuè exemplo atq; autoritate
Philippi Melanthonis, qui propter
causas grauissimas extollere eas veris
laudibus, & ab adolescentibus seuerè
exigere solebat, breui tempore ita cre-
uerunt

B

uerunt

nerunt in hac Academia, vt cæteras
his facile superarit & obscurarit, &
laudem illustratæ Matheseos alijs præ-
reptam suam fecerit. Huius laudis
possessionem cum tueri nos deceat, nõ
possum non perturbari vehementer,
quoties ignauiam nostræ ætatis ad
alacritatem & ardorem prioris seculi
comparo, qui tantus fuit, vt indoctior
haberetur, qui in his artibus versatus
non esset, etiamsi in alijs excelleret.
Nunc, quod turpissimum nobis erit ad
posteritatem omnem, eò res rediisse
animaduerto, vt non solum negligan-
tur aut vix leuiter degustentur, sed
planè contemnantur, & vt in tanto
numero reperiantur pauci, qui, quod
olim pueris familiarissimum erat ac
tritissimum, vsitatam metiendorum
interuallorum, & conformandorum
thematum cæli doctrinam norint. Pu-
deat nos ignauie tam flagitiosæ, de
qua

qua me queri hoc in loco & decet &
necesse est. Sed dabitur in posterum
opera à nobis, quibus gubernatio do-
ctrinae Philosophicae commissa est, ut
si alia ratione fieri non poterit, vel sola
examinum seueritate ad haec studia
iuniores adigantur. Nunc ad Mili-
chium redeo.

Hic inter praecipuos est, qui
studia Mathematica in nostra Acade-
mia excitarunt. Habuit autem praec-
eptorem, & in his & in arte Medica
Georgium Collimitium, Tansteterum,
insignem doctrina virum, & artis
Medicae cognitione vsuq; celeberrimum.
In Graeca lingua Ritheim-
rum. Et familiaris fuit inter caeteros
Gasparo Ursino Velio Poetae excel-
lenti, Philippo Gundelio, W Wolff-
gango Lasio.

Vienna discedens venit in hanc
Academiam anno Christi 1524. in-

B 2 uitatus

uitatus potissimum studio verae do-
ctrinae de Deo & Philosophiae purio-
ris, quae repurgari tunc & instaurari
coeperant, & fama nominis Philippi.
Vbi, quod vnicè expetiuerat, cum sese
insinuasset in familiaritatem Philippi
Melanthonis & Simonis Grynæi,
quem eadem reuiuiscens omnis do-
ctrinae politioris fama huc pellexerat,
in eam venit apud vtrunq; opinionem et
admirationem, propter ingenij & iu-
dicij rectitudinem, animi candorem,
doctrinae pro ea aetate varietatem, dis-
cendi ardens & inexplebile studium,
vt ad extremum vitae vsq; vtriq; fue-
rit carissimus. Nam quanti eum fe-
cerit Philippus, quoties in grauissimis
consilijs eius, & dulcissimis ac pieta-
tis et sapientiae plenis sermonibus ma-
gna cum suauitate conqueuerit, quo-
ties de rebus et controuersijs maximis
iudicium eius & sententiam requisi-
uerit:

uerit: Deniq; quoties apud eum animi
ægritudines effuderit, ac deposuerit,
cum mirifico alleuationis sensu, memi-
nimus pleriq;.

Cùm ergò & ingenij & inte-
gritatis ac diligentia specimen præ-
buisset eximium, & spes esset vsui
eum atq; ornamento fore publicis stu-
dijs, tribuit ei Academia munus pub-
licè docendi. In quo quàm fideliter &
vtiliter seruierit Scholæ, & quantum
nauauerit atq; effecerit ad posterita-
tem, testatur enarratio Secundi libri
Plinij, in qua ex doctrina Ptolemai-
cæ & Aristotelicæ fontibus nodi ac
Labyrinthi astronomici & Physici
pleriq; ita sunt explicati & illustrati,
vt difficultas, quæ visa fuit rudiori
sæculo superiori inesse maxima, euiçta
atq; discussa omnis videatur. Neq; ex-
tat magis perspiciua enarratio. Vt
enim natura ingenua & recta erat,

ita perspicuitatem maximè amabat,
iuxta illud Euripideū: ἐδλὸν τὸ σαφές.
Et Sycophantiam ac Sophisticen ve-
bementer oderat, quæ in eo rectitudo
naturæ causa erat, vt cū Vito Amer-
bachio, qui tum hîc Physicen docebat,
minus ei conueniret, quòd ab ea spino-
sarum disputationum subtilitate &
perplexitate abhorreret, cui alter stu-
debat maximè.

Postquàm autem ingenij & do-
ctrinæ cōmendatione inclaruisset, ve-
nit in noticiam cūm aliorum præstan-
tium virorum, quibus illud eruditum
et florens Germaniæ seculum abunda-
uit, tūm verò & Eobani Hessi ac Io-
achimi Camerarij. Inter Camerarium
& Milichium studiorum, opinionum
ac voluntatum similitudine contracta
amicitia, in eam coaluit ætate necessi-
tudinem, vt qui Camerarium impēsius
coluerit atq; obseruauerit Milichio,
Et

Et vicissim qui Milichium complexus
sit suavius Camerario, vix viderim.

Horum quoties spectavi con-
gressus apud Philippū Melanthonem,
cuius domus velut ex destinato Do-
ctorum omnium undecumq; aduenissent,
commune semper fuit hospitium, visus
sum mihi videre παντῶν ἡδίστον θέαμα,
quod illa synedria sapientum veterum,
aut illorum quos apud Socratem Pla-
to introducit Athenis, aut Lælij, Sci-
pionis aliorūq; in Vrbe Roma mihi in
memoriam redegit. Nec sine summa
voluptate sæpe recordor sermonum,
quos cūm cōuenissent habitos memini,
non tantūm de nostris artibus, sed de
rebus maximis in Ecclesia et imperio.
Erat enim in Milichio præter libera-
lem cognitionem omnium philosophiæ
partium, & artē Medicam, excellens
prudentia, quam, cūm natura valeret
plurimum, auxerat atq; instruxerat

B 4   multa

multa et assidua lectione historiarum
veterum ac recentium, in quibus co-
gnoscendis tantum operæ ac temporis
posuit, ut quem illi hac in parte præfe-
ram, si Philippum excipiam & Ca-
merarium, non habeam. Quicquid enim
extat probatorum historicorum, id non
tantum semel inspexerat, aut obiter
percurrerat, sed ut erat assiduus &
acer, iterata lectione sæpius evoluerat,
ac planè exhauserat. Peperit ei civi-
lis prudentia non minorem quam ars
Medica existimationem, quæ in admi-
rationem eum adduxit apud Illustrissi-
mos Principes familiæ Anbaldinæ,
quibus in adversa corporis valetudine
medicando: In rebus dubijs aut diffi-
cilibus sapienter consulendo plus sæpe
profuit quam multi alij.

De Durero D. Philippus piæ
memoriæ solebat dicere, Pictoriam,
qua antecelluit citra cōtrouersiam om-
nibus

nibus suæ ætatis artificibus, fuisse in
eo minimam, tanti fecit prudentiam
eius, & iudicij gravitatem in alijs re-
bus. In Milichio prudentiãne artem
Medicam, an verò hæc illam vicerit,
meo iudicio non minus difficile foret
decernere. Etsi erat enim Vir Medicus
multis alijs præstantior vnus: tamen
præeminebant in eo ornamenta pieta-
tis, prudentiæ, & aliarum virtutum.

Docuit verò & artem Medicam
multis annis in hac Academia magno
cum fructu, et eandem fœliciter exer-
cuit. Qua in re magna illi debetur gra-
tia, non eò tantùm, quòd doctrinam
fideliter tradidit, sed multò magis
quòd primus artem reuocavit, atq; re-
duxit ad fontes Græcos, è quibus A-
rabum riuuli sunt deducti, Et audito-
res adsuefecit, vt se duce atq; interpre-
te doctrinam potius ex limpida fontibus
autorum sua lingua loquentium,
B 5   quàm

quàm ex interpretum turbidis lacunis
haurirent.

Erat in autoritate legum tuenda
& tota gubernatione Scholastica se-
uerus. In executione eorū quæ ex usu
ac dignitate publica graui iudicio con-
stituta muniunt statum præsentem,
vsq; ad pertinaciam durus, memoria
veteris dicti, quod semper in ore habe-
bat, τὸ εὐ κείνων μὴ κινητέον. Deniq; in
omnibus ciuilibus officijs, honestus,
iustus, ac grauis erat. Idq; nec arte ad-
scitum, nec astuta simulatione fucatū,
sed γνήσιον prorsus erat, & ex vero
constantiq; proficiscebatur iudicio,
quod & in vultu natura effinxerat, in
quo elucebat ἀξιωματικὸν quiddam, ad
moderatam grauitatem honestissima
specie compositum, & ipse ostendebat
omnium virtutum exemplis in sermo-
ne in gestu, atq; incessu, in quib. aspe-
rum nihil inerat, aut deforme, nihil in-
humanum

humanum aut insuave, nihil aculeatū
aut mordax, nulla toruitas, sed exi-
mia grauitas admirabili tēperata comi-
tate, & ingenuus candor, liuoris om-
nis atq; inuidentiæ expers. Sæpe mihi
intuenti aut cogitanti eum, illud Me-
nandri in mentē venit: ὡς ἡδὺ χησότης
σωεὶσὶ κεκραιμυῖν. Quā pulchra res est
bonitatis & sapientiæ temperamentū.

Fuit priuata eius vita exemplū
illūstre omnium virtutum bono pioq;
patrifamilias conuenientium. Deum
rectē inuocabat in agnitione et fidutiā
Mediatoris Iesu Christi. In coniugio
castissimè vixit. Familiam insigni re-
gebat seueritate. Erat φιλόσοφος ad-
modum, & sobolem quam Dei bene-
ficio procrearat numerosam, non tan-
tū rectē institui curabat per alios, sed
ipse quoq; adsiduè exercebat, nec desu-
giebat laborem quotidianæ inspectio-
nis atq; explorationis studiorū ac mo-
rum

rum in suis. Cumq; laxitate disciplinae
& dissolutiore vita adolescentiae ve-
hemēter offenderetur, ne vel se absen-
te sui negligenterentur, vel occasione li-
centiae degenerarent, vel pravi sodalitiij
consuetudine inficerentur, malebat ca-
rere eo quæstu, quem si voluisset con-
sectari, percipere potuisset vberrimū.
Illo ergò malebat carere, quàm com-
mittere, vt sua aliqua culpa liberi cor-
rumperentur, quod futurum metue-
bat, si aut crebrò abesset, aut plures
& alienos suis adhiberet, Quæ fuit
causa præcipua, vt solitudinem quie-
tam, sed infructuosam in sua domo,
frequentiae quæstuosæ prætulerit.

Deniq; familia eius erat nihil ali-
ud quàm Ecclesia parua, quã ipse gu-
bernabat, vt Antistes partitis operis
cum socia cōiuge, matrona honestissi-
ma & grauissima, & verè præstabat
hoc quod iubet Paulus inquitens: ταῦτα

λογ=

λογιζομαι, ὅσα ἔστιν ἀληθῆ, ὅσα σέμνα, ὅσα δίκαια,
ὅσα προσωιλῆ, ὅσα ἔυφημα.

Cum autē cupiditas cognoscendi fontes doctrinæ cœlestis præcipuè huc eum perpulisset, nihil prius habebat nec postèrius studio sacrarum literarū. Legebat itaq; adsiduè & diligenter Prophetica & Apostolica scripta, & his addebat probatorum autorum cōmentarios veteres et recentes. Doctrinam verò ita perceperat, vt omnium controuersiarum momenta & fundamenta rectè & integrè intelligeret.

Tanto autem flagrabat amore discendi, vt neq; cum valeret incommodius, neq; cum ætas ingrauesceret, sibi parceret, Et reprehendentibus hanc nimiam adsiduitatem obyciebat versum Solonis: γηγάσκη δ' αἰὲρ πολλαὶ δίδασκόμεν. Temporis tam parcus erat dispensator, vt nemo eum domi suæ reperit, nisi aut legentem, aut
com.

commentantem aliquid, aut quod rarum erat, cum amico aliquo taxillis ludentem, Quo ludi genere præcipue, & præsertim à prandio delectabatur. Imò ne quidem intempestivas lucubrations à cæna & ante somnum moderabatur. Cui rei & insomnia tribuo, quibus laboravit. Tenuem enim admodum ac breuem habebat somnum, & causam morbi, quo extinctus est. Non dubium est enim, nimias & adsiduas, atq; intempestivas animi intentiones, adflixisse in eo cerebri & ventriculi vires, cum esset alioqui corpore succulento & pleno. Ea sese πλεονεξία tandem in ἀποπλεξίαρ exoneravit, cerebro obruto atq; oppleto. Quod sibi mortis genus aliquantò antè ex inditijs non obscuris ipse prædixit. Nam et vertigines crebriores sentiebat, quibus antea tentari non erat solitus, & tantas quidem, vt aliquando non sine periculo ex
alto

alto per præceps in terram deciderit.
Et cum æstate præcedente grauer
decubisset, & sine vlla euacuatione
corporis mediocriter restitutus esset,
subinde maius malum sibi videbatur
ominari. Decessit autem ex hac vita
quinta die, postq̃ apoplexia correptus
esset, repetitis subinde non dubijs si-
gnis animi intus ardentis Veris Spiri-
tus sancti motibus, quarto Idus No-
uemb. anno 1559. Paulò ante mor-
tem, cum apud Philippum Melantho-
nem multa de Ecclesia piè & grauer
locutus esset, addiderat de morte: Etsi
sit iter durum, tamen cum sciat homi-
nes non casu nasci ad tantas calamita-
tes, sed restare aliam vitam meliorem,
se expetere illius vitæ sapientiam, vbi
Deum coràm, & causas mirabilium
operum in natura cernat, & ducente
filio Dei, spe fruendæ illius sapientiæ
se minus ab illo itinere abhorre.

Hæc

Hæc de viri & Medici optimi, et
præceptoris de me præclarè meriti vi-
ta, quantum ex familiari & domesti-
ca cum eo consuetudine mihi observare
& cognoscere licuit, cōmemorare vo-
lui. Cū autem ornamentū ingens fu-
erit Academiae nostræ, grati memori-
am eius conseruemus, & Deo gratias
agamus, quòd talem huic Scholæ virū
dederit. Precemur etiam filium Dei,
vt cū paulatim bona & recta ingenia
deficiant, et periculū impendeat Ecclē-
siæ maximum, à noua et tetriore bar-
barie, q̄ quæ fuit antea, vt ipse excitet
et instruat idoneos homines, qui succe-
dentes in vestigia eorum, quos fata ab-
riperunt, fideli cura et studio doctri-
nas à maiorib. quasi per manus tradi-
tas custodiant ac propagent. Deinde
vt tueatur hos nostros alueolos, & sit
Rector noster, ac gubernet nos Spiri-
tu suo sancto.

DIXI.

Quæstio

QVÆSTIO.

Sæpè ego, Viri ornatissimi, stans
hoc in loco, & recordatus sum eorum,
qui ante me ex his subsellijs
dixerunt, Et cogitans de his, uehementè
ter perturbari & excruciarì animo cœpi,
non ob meam tantùm in dicendo
infantiam ac tenuitatem, imparem
eruditioni & splendori eorum, quos
hîc me præcessisse memini, Sed multò
magis propter causas alias grauiissimas,
de quibus me cùm locus hic, tùm tempus
præsens commonefaciunt. Nam
quales nobis uiros hesterna & crastina
dies, decima sexta scilicet & decima
octaua Februarij, & dederit & abstulerit,
uos ipsos, pro uestra sapientia &
pietate, non sine ingenti dolore animi
recordari arbitror. Hesterna enim fuit
lux illa foelix & Ecclesię salutaris, qua
ante annos sexaginta quinque natus est
uir sanctę & immortalis memorię,
Reuerendus Præceptor noster, D. Philippus
Melanthon, Crastina uerò infau-
fausta illa & calamitosa Ecclesię dies
C est,

est, qua ante annos sedecim extinctus
& à nobis abductus est, uir itidem in-
comparabilis & æterna immortalitate
dignus, pater ac Præceptor noster, D.
Martinus Lutherus, uerus & indubita-
tatus extremæ ætatis ELIAS.

Horum uirorum, qui paulò antè
ornamentum & decus istorum con-
gressuum summum, & Rectores eorū
præcipui fuerunt, cum recordarer, &
conspectum ac præsentiam eorum re-
quirerem, Simulq; reputarem mecum,
quàm tristes Ecclesiæ confusiones
mortem utriusq; consecutæ sint, &
nunc uelut morbi ἐπιδημοὶ ac Sontici
passim in Ecclesia grassentur, ita per-
turbatus sum, ut ad dicendum insti-
tuere animum non possim. Nam præ-
terquam quòd nec natura, nec doctrina,
nec dicendi facultate instructus
sum, qua in hunc ornatissimum con-
sessum uestrum prodire cum fiducia
aliqua ausim, impedior etiam illo ipso
dolore ac perturbatione animi, quæ
mihi & uerba idonea & res necessarias,
si qua tamen occurrere, talia in tanta
im-

imbecillitate mea possent, elidit. Et quod accidere ægris & perturbatis dolore animis solet, ita me, de oratione idonea cogitantem, excruciat, ut pene totus exanimer. Oro igitur reuerenter, ut qui multos alios hoc in loco dicentes benignè audiuiſtis, me quoq̃, non fiducia ingenij aut eloquentiæ, sed pro consuetudine scholæ, & de sententiâ atq̃ autoritate præceptorum nostrorum, paucula quædam, balbutientem uerius q̃ dicentem, non grauatim audiatis.

Quia autem alius alia de re hîc disputat, Et cùm multæ aliæ in Ecclesia controuersiæ grauissimæ post Lutheri & Philippi obitum, proh dolor, agitari cœptæ sint, tùm hæc imprimis, de Necessitate nouæ obedientiæ in renatis, Quam sub anni huius initium quidam in uicinia nostra tetro & horribili furore ita renouauit, ut obedientiam renatorum non solùm non necessariam, Sed ad placitum Fidei liberam esse cõtendat. Ego, ut & me, & scholam erudi-
diripetam, de hac potissimum re quæ-
rendum

rendum aliquid existimaui. Quæso
itaq; ut me patienter audiatis, præstabo
enim & breuitate orationis, ne facilitas
te uestra abusus uidear.

Est autem hæc controuersia, Sic
ne probanda recens illa Antinomo-
rum sententia, quam quidam acerrimè
propugnant, Nouam obedientiam,
non solùm non necessariam, sed ad
placitum Fidei liberam esse?

Magna causa est, & magno con-
natu annos aliquot iam acta & agita-
ta. Et ut haud dubiè meministis, non
solùm patronis & defensoribus uarijs
propugnata, Sed etiam, quod in men-
dacijs necesse est fieri, pharmacis dissim-
ilibus, ijsq; omnibus *νοσθοῖς* & noxijs
curata ac medicata. Nec enim satis
fuit, *πρωταγωμισαῖς* horum certaminū,
necessitatem nouæ obedientiæ qua-
licunq; prætextu asserendę salutis rena-
torum, subdolè tollere & negare, Nisi
& hoc adiecissent, saluandis eam per-
niciosam esse, & salutis eorum officere.
Nunc quasi nondum satis sit dictum,
aut sciens quis in perniciem suam rui-
turus

turus sit, noui illi pugiles & patroni,
recens hoc & fanaticum de libertate
commentum tanquam corolarium ad-
ijciunt, ut qui obedire Deo fide & con-
scientia bona studuerit, liberè se & uo-
lentem ad perniciem suam contendisse
ac properasse intelligat. Alij ut effica-
tius hoc ipsum seu anteuertant seu pro-
hibeant, iam in truncos, iam in hostes
DEI, acerrimè Deo repugnantes,
conuersos & renatos immutant, Qui
liberè nec obedire Deo possint, Nec si
possint, uelint: Sed partim ut trunci,
partim ut hostes repugnantes ad DEI
arbitrium fingantur & formentur.

Sed cohorresco toto pectore &
corpore hæc portenta cogitans ac refe-
rens. Et tamen Ecclesiæ permultum in-
teresse statuo, ut de his furoribus &
præmoneatur, & monstratis horum
seu portentorū seu præstigiærum fon-
tibus erudiatur iuuentus. Etsi autem
sophistica per senfinita & mendacium
ἀκαταληπτόν est, Ac in his quoque porten-
tis non unum tantum præstigiærum ge-
nus adhibetur, Tamne hoc uidetur re-

centis ἑωλοκρασίαις de libertate obedientie argumentum esse præcipuum ac primarium. Quodcumque necessarium est, id & coactione extortum & meritum est. Sed obedientia noua in renatis, nec coactione extorta, nec meritum est. Ergo non est dicenda necessaria, sed ad placitum Fidei libera.

Postea, ut commentum blandum incautæ & stolidæ multitudini, quæ laxari libertatem lætatur, alijs seu blanditijs seu delitijs conditam instillent & imprimant efficacius, hunc etiam paralogismum, tanquam cœlitus demissum oraculum iactitant, & singulis propemodum paginis & lineis infarciunt, & ampullis uerborum sesquipedalianum exornatum & inuolutum uendunt. Impossibile est promissionem certam esse, cum qua ponitur conditio obedientie necessariae. Sed promissionem uitæ & salutis æternæ oportet esse certam, Nam ideò eam Paulus ex fide & gratuitam esse contendit Rom: 4. Non potest ergo simul poni conditio necessariae obedientie, nec excludenda sunt

sunt tantum merita operum, sed ipsa
etiam praesentia seu necessitas obedi-
entiae necessariae.

De his paralogismis ego quoque
interdum mecum cogito, & seculi nos-
tri furores ueris gemitibus deploro,
quod conceditur istis furis, ut tam tri-
uolis, putidis, insulsis, & magis ex im-
pudentia & malitia, quam inscitia natis
praestigis, de re tanta in Ecclesia ludere
impune ausint. Quid est enim putidus
us aut insulsus, quam intelligere necessi-
tatem de coactione aut tortura, Et de
ea ipsa somniare, eam nescio quod in-
gens meritum aut esse aut in se inclu-
dere? Item fingere, necessitatem hanc
promissionis gratuita certitudinem
euertere aut labefactare. Nam ut de
coactione non disputem, quam omnes
non stupidi & non dementati Antino-
morum fascino, intelligunt, uocabulo
necessitatis falso affingi, Qualis hic stu-
por est, sibi ipsi in adiecto contradicens,
coactum quid & quocumque modo ex-
ortum, meritum esse asseuerare? An
cuiper somnium in mentem unquam

uenit, meritum esse, cum quis homicidio, adulterio, furto, aut simili aliquo scelere pollutus, ad supplicium & poenam sustinendam cogitur: Et quæ causa est alia, quòd & olim Pelagiani ab Ecclesia uerè accusati & condemnati, nostro quoque tempore Monachi & totum agmen Pontificium iustissime reprehensi sunt, Quòd liberum arbitrium in homine finxerunt, Nisi quia intellexerunt sapientes & eruditi in Ecclesia Doctores, posita arbitrii & uirum nostrarum libertate seu ἀυτεξουσίᾳ tali, qua faciens quis quod in se est, non solum de congruo, sed etiam de condigno uitam æternam mereatur, poni & confirmari Pelagiana & Papistica de merito somnia.

Nunc uerò illis explosis, boni isti libertatis defensores, nouum meritorum genus somniant, ex repugnantissimum, quam fingunt, coactione. Ita uerè de his prestigijs dici potest Euripideum illud: πάντα γὰρ τούτοις πρόξ ηὐγὴ πάντα ἐλιξ ηὐγὴ οὐδ' ἐρ' ὄξιν υἱ γίγες. At eadem necessitas obedientiæ, quæ quidem sic ponitur

tur

tur ac requiritur, ut tanquam fructus
fidei & Spiritus sancti iustificationem
sequatur, si promissionis gratuita certis-
tudinem euertit aut labefactat, Quæ
ratio est, quod antecedens conditio Fi-
dei illam ipsam non impedit aut labe-
facit. Traditur enim promissio remis-
sionis peccatorum, salutis & uitæ æter-
næ, hoc modo, ut fide accipiatur, Nec
est aliter aut alijs rata, nisi his, qui fide
eam accipiunt, sicut inquit Paulus,
Iustificati fide pacem habemus. Item,
Ideo ex fide gratis, ut promissio firm-
ma sit. Hæc antecedens conditio fi-
dei necessariæ, cum non impediat pro-
missionem, quo iure accusatur sequens
obedientiæ debitum, quod uox diuina
tam adfirmat esse necessarium, quam
priorem seu contritionis seu Fidei con-
ditionem. Et in regula Paulina, quæ est
definitio obedientiæ necessariæ propriis-
sima & eruditiss. utraq; copulantur, fi-
dei & bonæ conscientie studiũ & neces-
sitas, Milita bonam militiam, retinens
fidem & bonam conscientiam.

Sed etsi fateor ac protestor, me

C 5

totos

toto pectore ab his Antinomicis blasphemis abhorrere, Tamen chaos praestigiarum, quibus haec portenta palliant, & inuoluunt Antinomi, uideo magis esse multiplex ac uarium, quam ut me ipsum euoluere inde possim. Nec tempus hoc, & mea etiam tenuitas longior rem mihi orationem hoc in loco concedit aut suppeditat. Itaque quaestionem hanc defero ad Reuerendum & Clarissimum uirum D. Doctorem Paulum Eberum Ecclesiae nostrae Pastorem, Eumque rogo & meo & Scholae atque Ecclesiae nomine, ut pro sua erga Ecclesiam fide & amore singulari, causam hanc diiudicandam & explicandam suscipiat, Ac nunc, quantum fieri potest, & me & scholam de hac re erudiat.

DIXI.

RESPONSIO

Reuerende & doctissime Vir, recordor & ego eorum, de quibus in oratione tua dixisti, & uirum Reuerendum & Clarissimum D. Doctorem Iohannem Bugenhagium Ecclesiae

clesiæ nostræ Pastorem, & nostrum
omnium patrem meminî, quanta cum
læticia sæpe ad hos congressus accesserit.
Dicebat enim, ad nullas se festiuitates
scholasticas libentius, aut maiore
cum gaudio uenire, quã ad has Magi-
strorum renunciaciones, quibus miri-
ficè se affici asseuerabat, non eò tantũ,
quòd ex hac uelut palestra multa ex-
cellentia ingenia, quorum opera Eccle-
siæ & Respub. præcipuæ in Germania
uterentur, prodîsse meminisset, Sed
ideo quoq;, quòd de rebus optimis &
necessarijs hic differi, & placida senten-
tiarum collatione ueritatem à pijs, so-
bris & intelligentibus uiris inquiri ani-
maduerteret, & sciret collationum ac
disputationum illarum omnium Re-
ctorem ac gubernatorem esse eum uir-
rum, qui de thesauro optimo cordis sui
non nisi selecta & optima, uetera & re-
centia, promere, & ad usum Scholæ
ponere semper soleret.

Accedo autem ad hos congressus
ego quoq; non alijs de causis, nec
minori cum uoluptate; Sed nunc &
die

die præfenti & oratione tua commo-
nefactus, dum orbitatem nostram in-
tueor, & eos quos dixisti uiros animo
& oculis desidero, dumq; statum Ec-
clesiæ tristissimum, qui mortem eorum
subsecutus est, tacite mecum recenseo,
ita percellor atq; commoueor animo,
uix ut recolligere me possim, & auget
mihi dolorem disputatio quam propo-
sisti, quam ante paucos dies publico
scripto expositam & defensam à Do-
ctore Andrea Musculo non sine lac-
chrymis ac gemitibus plurimis aspexi
ac legi. Et quanq; potissimum gloriæ
Dei & Ecclesiæ causa doleo, ut par est,
manifeste impia & falsa, & in Deum
contumeliosa, & Ecclesiam huius tem-
poris ad uniuersam posteritatem de-
formantia publice spargi & defendi:
tamen & eorum uirorum, de quibus
dixi memoria mihi dolorem exacer-
bat, quòd alterum Philippum ab ho-
mine isto audaci impudenter, allatrari
& lacerari uideo, Alterum uerò, Luz-
therum uidelicet, quem omnes acerrim-
um & implacabilem Antinomice
factiæ

factionis hostem in uita sua fuisse, & ad
extremum usq; spiritum permansisse
meminimus, disputationis abominan-
de et perpetuò ab ipso refutatae ac dam-
natae, patronum ac defensorem com-
stitui ac produci praecipuum & uni-
cum, perperam allegatis ac deprauatis
scriptorum ipsius testimonijs, Id tam
acerbum animo meo dolorem affert,
ut uerbis eum exprimere non possim.
Sed sunt haec fatua illa et postrema tem-
pora mundi senescentis & delirantis,
& in perniciem suam furenter ruen-
tis, de quibus in Paulo dictum est 2.
Thess. 2. Quoniam charitatem uerita-
tis non receperunt, ut salui fierent, ideo
immittet illis Deus efficaces illusio-
nes & errores, ut credant menda-
cio, ut iudicentur omnes, qui non
crediderunt ueritati, sed approba-
uerunt iniusticiam &c. Sed has que-
relas o mitto & abrumpo, quibus
nec proficimus quicquam, nec mutare
quae facta sunt, possumus, & ut meo
loco, quantum in hac breuitate fieri
potest, consuetudini Scholae seruiã, ad
quaestionem

quæstionem & argumenta à te propo-
sita uenio.

Rectè dixisti de maiore proposi-
tione primi Argumenti: Insulsissimum
figmentum esse, cogitare de necessitas-
te, quòd significet coactionem, aut tor-
turam, aut meritum, Sed est illustrior
refutatio, si ad negatiuam hanc adda-
tur & affirmatiua, quid propriè & qui-
dem uniuersaliter uoce, Necessarij, si-
gnificetur.

Est autem Necessarium, quodcum-
que sapientia diuina sic sancitum est, ut
impossibile sit id mutari, aut dari eius
oppositum, nisi Deus ipse, quod semel
sanxit, mutet, impediatur, aut contrarium
liberrima uoluntate faciat. Et quidem
in hac ipsa disputatione de Noua obe-
dientia, Necessarium significat ordi-
nem diuinum, sancitū creaturæ ratio-
nali conditæ & redemptæ à Deo, ut sit
in ipsa conformitas cum sapientia et ius-
ticia diuina, uel integra uel inchoata,
quem ordinem impossibile est mutare
aut sancire aliter, quia sic à Deo sancia-
tus est, & non mutatur in tota æterni-
tate.

tate. Deus enim in tota æternitate nec uult nec approbat in creaturis rationalibus alium agendi ordinem, quæquam lem his naturis à se conditis & redemptis immensa sapientia sua sanxit ac tradidit.

Complector in definitione omnes gradus Necessitatis, de quibus alibi dicitur, nec possum propter temporis angustiam exemplis eam declarare, quomodo singulis necessitatis gradibus congruat. Postea in definitione Necessitatis pertinentis ad hanc propositam disputationem, Angelos & beatos homines simul comprehendo. Angelorum obedientiam affirmo necessariam esse eo ipso, quia his confirmatis in bono, alius agendi aut obediendi ordo, quam ut diuinæ sapientiæ & iusticiæ conformes sint in tota æternitate, non sancitur nec sancietur, & quia impossibile est dari Angelum beatum & in bono confirmatum, huic ordini sapientiæ & iusticiæ diuinæ non conformem.

Sic renatorum obedientiam dico esse

esse necessariam, etiamsi non est ut An-
gelorum, integra conformitas, sed tan-
tū tenuis & sordida inchoatio, quia
homini primū à Deo condito, & po-
stea precioso sanguine filij Dei redem-
pto, hic ordo agendi & obediendi san-
ctus est, ut obedire Deo fide et consci-
entia bona incipiat, Et quia impossibi-
le est dare renatum, in quo huius obe-
dientia nulla est inchoatio.

Suntq; considerandæ huius seu
Necessitatis seu ordinis immutabilis in
hominibus causæ propriæ & immedi-
atæ. Vult Deus creaturam à se condit-
tam sibi, ut Archetypo, conformem
esse. Etsi igitur in diabolis & hominib;
bus huius ordinis conturbatio tetra &
tristis facta est, tamen cum non sint ab-
iecti homines ut diaboli, manet his
perpetuò & in tota æternitate hæc ob-
ligatio, ut sint Archetypo conformes.
Et Deus ipse in omnibus hominibus
uniuersaliter hunc suum ordinem tue-
tur ac uindicat, & pœnis atrocibus des-
truit quicunq; hanc obligationem seu
debitum obedientia negligunt, & atroc-
cibus

cibus delictis contumaciter uiolant.
Nec sola corpora talium hominum la-
terat aut destruit, sed ipsis mentibus
& cordium penetralibus ceu carnifi-
cem & uindicem seuerissimum im-
pressit, conscientiam, quæ etiam cum
foris non affliguntur aut cruciantur
corpora supplicijs & poenis, tamen
mentes excruciat, quæ tormenta in in-
finitum corporis lacerationes exupe-
rant. Hoc debitum ex creatione reli-
quum non solum non deletur in rena-
tis, sed alio seueriore uinculo confir-
matur. Nam cum immensa misericor-
dia genus humanum per & propter
Filium recipiatur, Filius ad redimen-
dum ac reparandum homines missus,
non ideo sanguinem preciosum pro-
fundit, ut licentiam ac libertatem faci-
endi quidlibet, & aduersandi ordini
sapientiæ ac iusticiæ diuinæ comparet
aut confirmet, nec credentibus & re-
natis hic ipse Filius et redemptor Spiri-
tum sanctum ita donat, & in corda eorum
effundit, ut ociosus in his uel dormiat
uel ad quascunq; ipsorum libidines ad-
sit

D

sit

lit aut conuiueat, Sed hoc ipsum debi-
tum, quo conditori tanquam Arche-
typo obligati sunt, stabilit & adimplet,
& dato Spiritu sancto motus tales in
ipsis accendit, qualis & ipse Spiritus
est, Et hic ordo sapientiæ & iusticiæ di-
uinæ requirit, atq; ita adiuuat renatos,
ut quod suis uiribus nequeunt inchoas-
re, isto saltem auxiliatore possint.

Hæc uincula tanta sunt, ut nul-
lus possit cogitari furor magis teter &
abominabilis, quam facere ex obedi-
entia renatorum rem liberam, arbitra-
riam, & quod fortassis paulò post di-
cent, si impune hæc licentia disputan-
di procedet, adiaphoram, quæ ad pla-
citurum fidei præstari uel omitti possit et
soleat. Sed ô rem miseram, talia à Do-
ctore Ecclesiæ non solum disputari,
uerum etiam publicis scriptis defendi
& propugnari.

Sed addo & de Minore commo-
nefactionem necessariam ad refutatio-
nem huius Sophismatis: Non est coac-
tum quid, nec meritum renatorum
obedientia, sed spontaneo et liberrimo
spiritu

Spiritu præstatur. Ergò non dicenda
necessaria obedientia renatorum. Verum
est antecedens, nec quisquam san-
nus id negat, Sed hinc non sequitur,
Ergò libera & ad placitum fidei arbi-
traria est obedientia. Nam hoc ipsum,
ut libero, spontaneo, & hilari spiritu
præstetur, non uel pœnarum metu,
uel meritorum fiducia, est necessarium
& diuino ordine sancitum. Vt Ange-
lorum obedientia nec coacta est, nec
meritorum fiducia præstatur, nec ulla
eis maior aut syncerior uoluptas est,
quàm obedire Deo: & tamen est ne-
cessaria, quia hoc ipsum sciunt Angeli
diuinitus sancitum esse, ut hilariter sua
munia & obedientiam uniuersam præ-
stent atq; obeant. Ita in pijs & sanctis
parentibus, beneficentia erga natos
spontanea est, & eò ardentior ac pur-
rior, quò magis promptæ & bonæ sunt
parentum naturæ, tamen re ipsa est ne-
cessaria, quia natura sic à Deo ordina-
ta est. Ideò barbarica insulsitas est,
propterea necessitatem obedientiæ im-
pugnare aut negare, quia ab hilari &

spontaneo spiritu proficiscitur. Et di-
uersissime res sunt, spiritus spontaneus
seu promptus, & libertas seu potius li-
centia ad placitum faciendi quidlibet.
Sed in re manifesta quid opus est im-
morari?

De altero etiam argumento res-
cte dixit tua oratio: Non everti certi-
tudinem promissionis sequenti obedi-
entiae debito, Vt non evertitur propter
antecedentes seu contritionis seu fidei
conditiones. Nam ut in omni uera
conuersione iustificationem & uiuifi-
cationem antecedit necessario contri-
tio & mortificatio, ut in curatione uul-
neris necessario antecedit doloris sen-
sus, Nec illo antecedenti impeditur cu-
ratio aut uiuificatio: Ita accepta remis-
sione peccatorum & Spiritu sancto se-
quens obedientia non modo non im-
pedit aut labefacit fidei & consolatio-
nis acceptae certitudinem, sed potius
dulce documentum est, ostendens cer-
to conuersionem inchoatam, & cor-
tale domicilium ac templum Dei fa-
ctum esse. Quomodo autem sordida
illa

illa et imbecilla inchoatio placeat Deo,
& qua ratione de hac ipsa Quaestione
erudiri pias mentes oporteat, alibi pro-
lixè & sepe dicimus. Nam utrunq; do-
cemus, necessarium esse pijs mentibus,
ut intelligant, et quomodo persona ac-
cepta sit, & quomodo languida eius
obedientia placeat. Nam has quoq;
barbaricas uoces execramur: Deus
non curat opera. Item, Bona opera sa-
luti obsunt. An Deus non curat rena-
torum obedientiam, cum horrendam
iram suam etiam aduersus electorum
peccata in poenis tristissimis declaret,
ut Dauidis & similium? Quare etiam
hoc docemus: Etsi Noua obedientia
non est remissionis peccatorum, aut
uite aeternae meritum, tamen et praemia
habet in hac uita & post hanc uitam,
de quibus dixi differi alibi copiosius.
Quare non addo plura. Sed oro Fili-
um Dei Dominum nostrum Iesum
Christum custodem & caput Ecclesiae
suae, ut clementer nos doceat, & dile-
ctam Ecclesiam suam regat, seruet,
protegat, & à furoribus Diabolorum
D 3 liberet.

liberet. Eundem quoque oro, ut uestra
studia regat & fortunet, ut seruiant
gloriae Dei, & sint salutaria
Ecclesiae & uobis.
DIXI.

RECTOR ACADEMIAE
VVITEBERGENSIS, IOHANNES
Schneideuuein Iuris utriusque Doctor
& Professor etc.

QUEM gladium Simeo apud
Lucam praedicit penetraturum
animam Mariae uirginis Ma-
tris Christi, is non desinit nunc etiam
piorum corda scindere, quibus aegri-
tudines afferuntur diuersis tempori-
bus diuersae, sed genere tamen eadem
omnes omnibus quibus ueritas curae
est, pro eo uero ut unusquisque animo
est firmiore aut teneriore, ita longius
aut breuius tempus ea uulnera susti-
net. Hesternae autem die sub horam
matutinam Sextam decessit Reueren-
dus Vir Dominus Magister IO-
HANNES STVRIO noster,
natus CVRIAEE Nariscorum,
qui

qui cum nuper ex longi temporis
Ophthalmia, (quo uno morbo ille la-
borare in uita solebat) conualuisset,
nudiusdecimus octauus, penè subito
ita simul & cerebro & corde afflicto
esse coepit, ut natura succumberet, &
uita ei heri extingueretur, ex qua sic
migravit, ut cum paulò ante mortem
de parta ei salute per Christum, pecca-
torum remissione, et uita æterna à Col-
lega admoneretur, multis audientibus
responderet, se de his omnibus esse cer-
tissimum. Hunc minime uulgari in-
genio & uirtute præditum uirum fuisse,
se, testes nobis esse possunt omnes, qui
eum nouerunt, In primis tamen & A-
cademiæ nostræ & huic ciuitati uni-
uersæ spectata pietas & fides huius est,
cum in Ecclesia nostra docuerit annos
continuos octo, inferiore quidem &
Diaconi loco, sed ita instructus omni-
bus, quæ in Ecclesiæ Christi doctore
requiruntur, ut inter primarios locum
tueri facile potuisset, & recordamur
D. Phil. Melanthonis præceptoris &
parentis nostri, reuerendæ memoriæ,

iudicium de hoc Sturione nostro, quo
dignum eū qui præficeretur Ecclesiaz
sticæ gubernationi censebat. Repeta-
mus animis nostris homilias huius,
quis in his unquam pietatem, doctri-
nam, cogitantiam, facundiam deside-
rauit? Addamus & libertatem inge-
nuam, Christiano doctōri necessaris-
am, neq; enim erat publicè aut priuas-
tim ad ullos ἀπαρησίᾳς, multò mi-
nus is, qui πολιτικώτερον ἢ εὐσεβέστερον
doceret, aut τῆ δυνάμει τοῦ λόγου πῶς δι-
πλόω circumdaret, quæ sunt antiqua
in Ecclesia crimina. Industriæ autem
in laboribus perferendis hoc etiam ar-
gumentum esse potest, quòd cū in
postremum hunc morbum incideret
nō tam de corporis doloribus ad ami-
cos quereretur, quàm quòd homiliam
conceptam de uerbis Pauli, quæ sunt
in I. ad Corinth. cap. 4. de ministerio
&c. & ad diem postridianam publicè
explicanda erant, hanc igitur quòd
obire non posset, & constitueram, di-
cebat, docere Theologiæ discipulos
nostros, quomodo in hoc studio uer-
sari

sari eos oporteret. In docendo igitur
& mysteriorum communicatione omnes
sensimus operam huius fidelem &
salutarem, in cæteris quæ fuerunt cura-
tionis huius, quæ sunt, ut ueteris Ec-
clesiæ uerbis referamus, ἐπισκέψεις τῶν
ἀσθενούντων, παρακλήσεις τῶν λυπυμένων,
βοηθείαι τῶν καταπονηθέντων, In his igitur
omnibus, & in omni genere officio-
rum & commodationum, diligenti-
am, fidem, efficacitatem, & facilitatem
huius experti permulti sunt, ex
quibus qui mortui sunt, celebrabunt
eum testimonijs suis in altera uita, Super-
stites autem lachrymis suis de hoc
testantur, quæ utinam ne requirant de-
inceps, fuit enim is uir Sturio noster, ea
pietate, uirtute, constantia, integritate,
fide, cui corpus & animam recte
credere potuimus, quorum non est
magnus numerus. Ingenium autem
eius ut rectum & probum, ita ad omne
disciplinæ genus idoneum erat, etiam
ad mechanica illa, quorum beneficio
τεχνῆ κρατούντων ὡς φύσει νικῶμεθα. Itaque
præter scientiam linguæ sanctæ & Ec-
clesiæ

clesiæ doctrinam, quæ est scientia san-
ctorum, uniuersæ philosophiæ mini-
mè uulgarem cognitionem sibi com-
parauerat, in primis autem naturæ o-
perum atq; effectuum considerator
erat & scrutator diligens, & explicator
acutus, eaq; re ad salutem hominum
multipliciter utebatur. Sed cōmemo-
rationi uirtutum huius aliæ occasiones
dabuntur, & æger animus ad has cele-
brandas idoneus esse non potest. Cùm
autem hoc tempore **DECANVS**
etiam collegij Philosophici in Acade-
mia nostra ille fuerit, propius nos at-
tingit hic dolor, nec scimus an à tem-
pore foundationis huius in hoc munere
constitutum aliquem illa sepeliuerit.
Mea etiam ualetudo quæ sit non igno-
ratis, Sed nos Reipublicæ cura afficit,
quam talibus uiris, qualis fuit **STV-
RIO** noster, orbari, miserum est &
calamitosum semper, non etiam nun-
quàm ominosum esse solet. Sublatis
quidem fidelibus in Ecclesia doctori-
bus & ministris, qui sunt $\chi\rho\iota\sigma\upsilon\ \sigma\acute{o}\mu\alpha$,
& concidit illud $\mu\alpha\kappa\acute{\alpha}\rho\iota\sigma\tau\omicron\upsilon\ \tau\omega\mu\ \psi\upsilon\chi\acute{\omega}\nu\ \acute{\alpha}\nu\theta\acute{\iota}\nu\alpha\tau\omicron\upsilon\ \gamma\alpha\lambda\lambda\acute{\iota}\alpha$

γαλλίαμα, ὃ ἐπὶ ταῖς σάραξιν καὶ τῆς κοίτης
ωνίας τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων ταῖς
ψυχῶν ἐγίνεται τῶν πισεύοντων εἰς κυρίον,
& sequuntur mala grauisima alia.

Hortamur igitur & cæteros nos-
tros, & Scholasticos uniuersos, ut ho-
die mox hora XI. ad exequias funeris
ante ædes quas incoluit M. Sturio nos-
ter, conueniant, & hoc ultimum officium
deductionis suæ persoluant ad
ministrum doctrinæ sacrae & mysterio-
rum communi, & præsidi studiorum
philosophiæ, & coniuncto liberalissi-
mæ communitatis societate, doctorem,
collegam, necessarium, amico, publice
quidem de uniuersis nobis, priuatim
autem de plerisque nostrum præclare
merito. Deinde & publica & priuata
nostra uniuersa precibus communibus
uestris commendamus, cum mul-
tiplices perturbationes impendeant
Germaniæ, & non uno in loco à
bellis ciuilibus sint pericula manifesta.
Ecclesiam autem quanta mala affli-
gant, ante oculos est omnium, & ta-
men nōdum πάντων ἐπὶ πείρατα ἀεθλῶν
ἤλθομεν.

ἄλλοι μὲν. Inter hæc igitur tota mente
precemur & imploremus Iesum Chris-
tum filium Dei, ut benignè nos custo-
diat, & Academiam nostram, ex qua
instaurata ueritas Euangelij Christi in
orbem penè terrarum propagata est,
clementer ut protegat, & ministram
ueritatis suæ, & custodem optimorum
studiorum salutarium Ecclesiæ & soci-
etati hominum, esse faciat etiam deinceps,
néue ab his locis, quibus lux huius
ius primum affulsit, quicquam tene-
brarum dispergi sinat. Omnium eti-
am & docentium & discientium ani-
mos in ueritatis confessione & profes-
sione ut coniungat, & quæcunq; glo-
riæ ipsius contraria sunt, aut alijs detri-
mentosa esse possunt, ea reprimat &
extinguat, atq; ita consilia actionesq;
ac conatus omnium ad gloriam sanctis-
simi nominis sui, & communem Ec-
clesiæ & Reipublicæ utilitatem con-
uertat.

P. P. Prid. Calend. Ianu-
arij.

Vice

VICE DECANVS NO-
MINE COLLEGII PHILOSO-
phici, M. Eusebius Menius professor
Vuiteberge.

(Patris
Q*uantus amor nostri est, quanta indulgentia*
Ætherei, cum spontè uices miseratus acerbas
Vnigenam natum terris donarit habendum,
Qui res humanas tristi iam urgente ruina
Componat medius, per eum quò gratia facta
Constaret rursus antè Deum mortalibus ægris,
Amplius & terris irasci desinat æther.
Quandoquidem foret illa Dei indubitata uoluntas
Vt cuicumq; fides in eo est, imperditus esset,
Atq; unà imperium teneat, uitaq; fruatur.

Ille ut res hominũ in melius cum morte referat
Eriperetq; iugo, Deus æthere missus ab alto (ret,
Mortales auras hausit de uirgine casta,
Qui natus Summi superũ cognomine fertur,
Gloriaq; ipsius manifesto in numine uisa est,
Gloria, qua sola fruitur Patre natus ab alto
Quem non principiũ, quem nulla extrema fatigãt.

Ergo ille in cunis infans sine diuite cultu,
Pro molli pluma, pro texti uelleris usu
Molle caput fultus stipula, atq; arentibus herbis,
Natura Deus ille, Deus de numine Patris,
Natura manifestus homo de sanguine matris
Editus in lucem nostris habitauit in oris.

Testes

Testes aligeræ legiones per loca campi
Læticia cumulant magna qui in saltibus illis
Pastores septis tenerum pecus includebant.
Illi, ut erant moniti, puerum in præsepe iacentem
Inueniunt brutum iuxta pecus, inq; uolutum
Fasciolis: neq; enim temerè euenisse putandum est,
Agnoscant sed enim non cassam corpore formam
Assumisse Deum, speciemq; effingere inanem,
Sed stirpem humanam, stirpiq; per omnia nostræ
Persimilem, præter labem quæ in corpore nostro
Tamq; hæret ambæ inter se compagibus arctis, (est.
Ut nunquam humanã stirpem stirps dia relinquat,
Adsumtamue semel diuino absumat ab igni.

Atq; ubi iam lucem bis quarta reduxerat Eos,
Tunc puero generis signum, de morte uetusto
Imprimitur qua parte uiri sumus, & pia primum
Gutta cadens pelle incisa sacram imbuit aram,
Assumtaeq; dedit carnis libamina prima
Vnus qui noxam pro nobis sanguine soluat. (ces

INVENTI tamẽ hunc contrã qui spargere uos
Haud ueriti, & sæuire animis, & tendere contrã
Luce palam, & tenebris, qua se res cunq; dcedere,
Pars qui se Christo sunt ausi opponere apertis
Indicijs, magnoq; furore intendere litem:
Illi hominis stirpem in Christo, Numenue negarunt,
Aut homini aduersa, aut diuo documenta professi.
Pars & in obscuro pugnãt, quæ maxima turba est,
Amplexa istorum penitus fundamenta, quanquam

Hec

(Heu Vatum ignaræ mentes) non ulla uideri
Sensa fouere uolunt ulli contraria stirpi.

S E D quia de Christi persona ex indice aperæ
Cœlestis uerbi sumi censura necesse est: (to
Non equidem, non uana putant se fingere inanæ
Auspitio, at certo nixos insistere uerbo
Clamore ingeminant magno, inflatiq; feruntur
Per medios impunè uiros, & lumina uulgi
Præstringūt, & uera animis solatia tollūt. (error,

Quare agite ô iuuenes ne uos malus auferat
Incautisue animis uarium & mutabile semper
Commentum irrepit falsa sub imagine ueri:
Discendum quæ sit uia recta inquirere uerum,
Et quo sit scriptura modo tractanda uidendū est.
Scilicet ad Fidei rationem tradita quæq;
Exigere, & sanctos fas est cognoscere fontes,
Ne fors impingant fidei in fundamine dicta.
Quiq; aperit dictis quid dia uolumina narrent,
Non ille in medium Fidei pugnantia sensa
Proferat, aut quicquam persuasum captus inanè
Afferat, & pulchris uideatur floribus austros
Doctrinæ & liquidis immittere fontibus Apros.

At Fidei ratio, scripturæ existit in ipso
Consensu liquido, quem mens quæ prædita rectè
Conferre inter se, & sensu discernere debet (est
Iudicij normis Verbi de lumine sumtis:
Et facile est, quoniam superant in pectore nostro
Notitiæ quæ cuncta ualent discernere mente

CUM

Cum sacer irradiat præcordia credula Flatus.
Si nulla est homini certa & firmata facultas
Iudicij: neq; erunt super ulla in mentibus ullis
Notitiæ, nec erunt ulli quos posse putandum est
Numinis afflatus dios distinguere uanis,
Rimariq; acie scripturæ oracula, & angues
Prudenti cautos imitari indagine mentis,
Dictorum capti diuersa ut imagine sæpè
Consulimus uerbi consensum ex ordine longo,
In dubio, & petimus responsa ambage relecta.

Ergo adhibēda illis qui cœlica uerba recludūt
Cura sagax, Fidei consensum ex fontibus ipsis
Quærendi, si multa manu noctesq; diesq;
Euoluunt monumenta uirūm, secumq; uolutant
Autores operum uariorum, artisq; repositæ.
Namq; ministerio linguarum, artisq; sagacis
Expers, heu nunquam meditando extruderit illū.
Qualia multa sacris sunt monstra inuecta libellis
Barbarie dominante locis, malus abstulit error
Omnia, & in peius doctrinæ sensa retorsit.

Nec sub mente DEI benè consentire putandū
Si qua suo pugnat discors sententia uerbo, (est
Et non conueniunt diuino in pectore, quæ non
Conuenēre prius diuino accommoda uerbo.
Quæq; in mente mea, Fidei fundamine nixus
Inter se aduersis luctari iudico formis,
Hæc pugnant damnata Deo sub crimine falsi.
Nam duo cum pugnant inter se dicta uicissim,

Ex

Ex illis unum mendax, falsumq; repertum est.

Ergo operæ precium est solerti intēdere mente,
Omne ut commentum fugias cane peius & angue
Quodcumq; in uerbo contraria sensa relinquit.
Sed fugite ò iuuenes Corybantum insana reperta
Hei male qui nostro sunt tempore sacra professi
Numine contacti leuo, furijsq; superbis
Proscribunt, tanquam sectantes scita Sophorum,
Omnia qui fidei cupiunt ratione probari.

Sed nos ò iuuenes (quod dii prohibere uelitis)
Iudicij normam non ductam ex ore Sophorum
Sumimus: ex uerbi patefactio hæc lumine nata est.
Verum hac ex uerbo posita, certè unus & idem
Processus rationis, & instrumenta petuntur (est
Æquè eadem, dubia quæ in re mens nostra requirit
Cum sub iudicium reuocare negotia sœuit, (rit
Resq; alias extra præcepta salubria uerbi.

Sed Deus est qui nostra regit studia atq; labo=
Et Sophiae ingenuas artes in gente piorum (res
Illustrans seruire iubet tibi Christe, tuisq;.
Pro quibus, ut dignum est meritas persoluere grates
Nunc memores canimus tua dona, patremq; roga=
Ille tuas propter laudes, & propter honorem (mus
Egregias animas & ueri & pacis amantes
Æternum auxilio foueat, studijsq; secundum
Annuat euentum: Spes tu tantum una salutis,
Tu requies miseris, deus, imperiumq; parentis
Te penes, in te uno fiducia nostra reclinat.

E

Cumq;

Cumq; per hos menses, sancto ceu more receptū
Profectū in studijs deceat cognoscere vulgò: (est.
Nunc quia defuncto studiorum præsiede uero
Quem non ingenio, quem non pietatis egentem
Abstulit atra dies, mœrore ut fractus acerbo
Impendere orbi præsencia fata uideret,
Atq; altè uera pro religione dolcret:
Substituor uacuae sedi quicumq; subire
Censuram cupiunt nostram, uel ferre parati
Doctrinae specimen fuerint: sua nomina nobis
Rite ferat, meritæq; expectent præmia palmæ.

ANNO 1562.

PRO DECAN. COLLE
GII PHILOSOPHICI IN ACA
demia VVitebergensi M. Eusebius
Menius.

A Vdiuimus hactenus in priuata ex
aminatione eos, qui hoc tempore
testimonium publicum profectus sui
in studijs Philosophiæ & bonarum ar
tium petunt à Collegio nostro. Cùm
autem multis de causis publicè etiam
de studijs petitorum illorum cognosci
utile sit, Nunc deinceps ueteri instituz
to Academiae nostræ ad publicum exa
men eos producemus, quod hodie,
Deo

Deo uolētē, hora prima, inchoabimus.
Et hortamur igitur & oramus uniuersos, quibus dignitatem præcipuam ingenij cultura & doctrinæ studia conciliarunt, Doctores atq; Magistros, ut loco noto his diebus conueniant, & ad explorandum quid profecerint candidati nostri, de studijs pietatis & optimarum artium cum his conferant, & hoc modo publico honori Academiæ, & Collegij nostri inseruiant, cum per se hæc res professionem studiorum humanitatis in primis deceat, & collationum talium fructus sit multiplex. Fruamur igitur liberaliter liberali ocio, quod propitius Deus hætenus studijs nostris concedit, & conferamus de rebus optimis & pulcerrimis dum licet. Cætera ominis causa non libet addere, & in quibus periculis uersemur, sua sponte omnes intelligunt. Etsi autem multæ sunt causæ, quibus boni & intelligentes mouentur, ut ad publicas examinationes nostras libenter ueniant, in præsentia tamen aliquid etiam memoriam piæ D. Sturionis nostri à uestra

humanitate tributum iri confido, Erga
quem ea fuit affectio uestra, ut si uiuus
ille nos ad hanc rem conuocasset, ipsius
etiam respectu cupidè omnes conue-
nissemus. Cùm autem nunc demortui
loco hoc agamus, Vicarium pro illo
munus gerentes, etiam sic uos ei grati-
ficari cogitabitis. Is autem uir fuit
Sturio noster, ea pietate, uirtute, do-
ctrina præditus, ita etiam de Ecclesia
nostra, atq; adeò publicè & priuatim
de nobis meritus, ut memoriam mor-
tui & hoc modo, & quibuscunq; alijs
pium & fas est, colere debeamus. De-
mus igitur hoc officium memoriæ ip-
sius, Inprimis autem & communibus
studijs & Academiae nostræ, in qua
pietatis atq; studiorum causa congre-
gati, & in societate sumus honestissi-
ma, & unusquisq; quæ ad hanc conser-
uandam ornandamq; faciunt, à se con-
ferre atq; præstare studiosissimè debet.

Prop. prid. Id. Febr.

Prodeca

PRODECAN. COLLE-
GII PHILOSOPHICI IN

*Academia VVitebergensi M. Euse-
bii Menius.*

Quemadmodum si Sol non es-
set, ab ea luce quam stellæ sup-
peditant tenebræ non tollerentur,
sed in nocte uita degenda esset,
ut Heracletus dixisse scribitur: Ita si ho-
mo mentem & rationem non haberet,
ab eo quod sensuum uirtus præstat, uita
huius à bestiarum uita nihil discrimi-
naretur. Docet autem sacra his-
toria, lucem esse peculiare opus Dei,
non Solis: nam & lux fuit, & diei &
noctis discrimina fuerunt, & terra stir-
pium genus produxit, ante quàm Sol
esset, ut neq; terra nascentium, neq; luz-
cis autor hic esse aut dici possit, quippe
qui quarta primùm die, & post illa om-
nia quæ commemorauimus, à Deo crea-
tus fuit. Sed ὄχημα hunc seu uehicula-
rum creatæ ante eum lucis esse uoluit,
ut sit non φῶς, sed φωσῆς & administer
præcipuus omnium quæ à lumine cor-
lesti

lesti, eò quòd est πρωτογενὲς φῶς, terris
conferuntur, Sicut ἡ, quos Apostolus
φωστῆρας appellat, non sunt lumen
mundi, quod est Filius Dei solus, illu-
minans omnes qui recipiunt, neque
oculos ad hoc claudunt. Homi-
nem autem sic condidit Deus, ut
à cæteris animantibus eum discrimina-
ret præstantia eximia, cui uitam, non ut
illis à natura corporea dedit, sed halitu
diuino & incorporeo inhalauit, atque
cum hoc imaginem sui, quæ est men-
tis, intelligentiæ, iusticiæ, ueritatis, &
earum uirtutum, quæ sunt expressæ le-
ge diuina, hac enim continetur pictus-
ra imaginis, ad quam sumus conditi.
Sed qua re præstat natura nostra cæte-
ris animantibus, eam in primis exco-
li à nobis oportet, præsertim cum de-
formata hæc sit & detorta miserabiliter
peccato. Venit autem Filius Dei,
ut destruat opera Diaboli, & instau-
ret naturam lapsam, Ad quam rem
utitur præconio Euangelij, cuius sas-
pientia naturæ ignota, ab humana sas-
pientia longissimè recedit, ideoq; Apo-
stolus

Stolus hoc præconium gentibus stultitiam uideri scribit. Seruire tamen huic & potest & debet, quicquid est ex pristinis uiribus naturæ nostræ reliquum, & uirtus seu præstantia humana uniuersa, Vt hac etiam de causa scientiæ cognitionisq; liberalis facultate studiosissimè se instruere unusquisq; debeat. Et doctrina atq; eruditione Spiritus sanctus in Ecclesia ad pietatis atq; ueritatis Christianæ explicationem & patrocinium usus semper fuit, & his postremis temporibus imprimis utitur. Cumq; res breuiter explicari nequeat, certamina saltem, quæ nostra ætate in Ecclesia commouentur ab ijs, qui uel non benè instituti sunt, uel eruditione abutuntur, hæc, inquam, facile docere cogitantes possunt, sine his doctrinæ adiumentis aduersus semidoctos illos & Sophistas nihil profici, quorum aliqui de natura hominis lapsi sic disputant, ut peccatum non sēgno^{iv}, sed naturam nouam faciant, & ad Manichæum dogma de duobus principijs uel de industria tendant, uel imprudentes

dentes delabantur, nihil enim refert.
Alij Scepticam quandam ἀδιαφορίαν
inter honestum & turpe introducens
tes, Christiani hominis arbitrio permittunt,
ut legi Dei obedientiae conatus
praestet aut non praestet, Cum quidem
Sceptici aliquantò liberalius agant, qui
in bonis & malis usum vitae communis
sequuntur, ne sint, ut ipsi loquuntur,
ἀνευέγγυτοι. Alij naturarum in Christo
discrimina & proprietates confundunt.
Alij inuitis & uolentibus atque
etiam repugnantibus conferri salutem
& S. Spiritum disputant, Alij Stoica
deliria. Alij alios errores spargunt.
Haec & similia quemadmodum in in-
genijs impeditis aut callidis facile, saepe
etiam sua sponte nascuntur, Ita sine do-
ctrinae adminiculis refutari non pos-
sunt. Et extitit tamen aliquando in hoc
oppido Enthusiastarum genus, qui do-
cere ausi fuerunt, Ne quis in liberali
ocio bonis artibus & literis operam da-
ret, Neue aliunde scientiam aut cogni-
tionem quaereret, quam à benignitate
Dei, cui adiumentis humanis nihil esset
opus.

opus. Neque enim causam esse, cur colere aut uenerari aliquis uellet Deum, si non eodem beneficio, quod datum esset Patribus & sanctis uiris prisco seculo, nos etiam dignaretur: atque adeo par cum Deo commercium colloquiumque precibus nostris flagitandum esse, & urgentibus tribui. Hos Lutherus exagitans, cœlestes Prophetas cognominare solitus fuit, & editis scriptis deliria horum refutauit. Effecerunt tamen hoc illi, ut de Philosophiæ studijs aliquantisper minus sentiretur honorificè, & paucissimi publica testimonia profectus in his sui peterent. Sed successit his hoc tempore progenies, ut Horatiij uerbis utamur, uiciofior, uel Iulianica potius soboles, qui persuadere auditoribus suis laborant, quò quisque sit à doctrina & eruditione imparatior, eò magis esse ad docendum in Ecclesia Christi idoneum. Et eruditionem ex disputationibus & scholis Christianorum exterminandam esse. Hoc genus odium suum erga Philosophiam & doctrinæ studia ostendit uel

E 5 effudit

effudit potius in præcipuo assertore &
patrono horum Philippo Melantho-
ne, quem hostiliter persequens, iniurijs
& calumnijs suis ita eum exercuit, ut
idem cum ipso fieret, quod de se Moses
scribit, ut esset afflictissimus omnium
hominum, quæ uerba cum decima no-
na ante mortem suam die à conuictor-
ibus ex cap. 12. lib. 4. recitari audiret
Reuerendus uir M. Sturio noster
(cuius loco Decani munus in præsentia
gerimus) lacrymas profudit, cum natu-
ra esset ἀτεγντ, eosq; sermones de
his habuit, ut facile intelligeretur,
ærumnis atq; afflictionibus piorum in
studio ueritatis uehementer eum affici,
& ipsius etiam in hoc genere sollicitu-
dines atq; curas non esse mediocres.
Etsi autem non desinit hoc crudele &
barbarum genus sanctissime mortuo
Præceptori nostro maledicere, & do-
ctrinæ studijs atq; Academia nostræ,
in qua ille hæc instaurauit & constituit,
obtrectare, Conseruat tamen Deus
memoriam honoratam uiri optimi, &
tam in nostra Academia quam in alijs,
literarum

literarum studijs successus largitur, ut
sint aliqui, qui hæc utiliter discant &
doceant. Pro quo beneficio gratias ei
agimus, & gratulamur Academiae nos-
træ & Philosophiæ studijs, ita hæc apud
nos florere, ut non desint, quibus
præcipui honores in his rectè conferri
possint. Decretus est autem hoc tem-
pore à Collegio nostro hic honor
XXXIII. bonis et doctis uiris & iu-
uenibus, quorum nomina infra scripta
sunt, ut Magistri opt. artium & Philo-
sophiæ publicè renunciarentur, quæ re-
nunciatio fiet ad diem perendinum,
qui est XIII. Cal. Mart. Ad hanc igi-
tur festiuitatem scholasticam hortamur
uniuersos, qui studiorum causa apud
nos uersantur, ut frequentes conue-
niant, atq; hoc officio ornent publicos
congressus nostros, & in primis com-
munia studia bonarum literarum atq;
artium, quæ religioni & ciuili societati
hominum utiliter inseruiunt.

PP. XV. Cl. Martij.

VVITEBERGÆ
EXCVDEBANT HÆRE
des Georgij Rhauu,
1562.

Zc 6668 QK

ULB Halle

001 585 215

3

915

XV, 88.

4438.

IV. 438

ORATIO
DE VITA IACOBI
MILICHII MEDICAE
ARTIS DOCTORIS
ac Professoris in hac Academia
fidelissimi, viri optimi &
integerrimi.

RECITATA CVM DE
CERNERETVR TITVLVS
Magisterij aliquot honestis & doctis
viris XIII. Cal. Mar.

1562.

PRODECANO M. EVSEBIO
Memio.

Addita est

BIBLIOTHECA
CONICKAVIAN

